

**Bavaria Sancta Maximiliani Sereniss. Principis Imperii,
Comitis Palatini Rheni, Vtrivsq. Bav. Dvcis Avspiciis**

Rader, Matthäus

Monachii, 1615

S. Henricvs Imperator Avgvstvs, vndequaque, vt videtur, Bavarus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79686](#)

DE S. HENRICO IMPERATORE.

S. HENRICVS

IMPERATOR AVGUSTVS,

vnde quaque, ut videtur,

B A V A R V S.

15XXIV.
vid. idem
Sextilus.
Adelbold-
dus, Diet-
marus,
Glaber,
Nonninus,
Sigebertus
Chr. MS.
Babenber-
gense. Scr.
ptores verū
Germanie
earum. Sav-
onis caria.
Bocharū.
Spor. inv.
Baronius
Annal. XI
Diss. Babo-
bergenses.
Gretseri
mota ad
evid. Iean.
Sallierisyn
tagmata
firpe S.
Henricus
MS. Aliq.

Es omnes ab Henrico gestas in certa capita cōjiciam, ut in Carolo M. ad exemplum Tranquilli feci. Primumque de origine majorum, domo, stirpe, sanguine, non ex opinatione quorumcunque scriptorum, sed vetustissimorum, & Henrico *Cyraxōvav* auctoritate, tradam, quārāmque, Bojūsne gente (sicut est natali folo) an Saxo genere sit; vindiciasq; (bonā Saxonum veniā) secundum Bojos, non tamen abruptē dabo. Tum deinde de natali terrā, pueritiā, institutione, & juuentute dicam. Præterea de suscepto regno, imperio, virtutibus bellicis, de pacis item, pietatis, & religionis studijs. Ad hæc, de castimoniā illius, & Cunegundis Imperatricis narrabo. Inter quæ nec aliae Christianæ virtutes tacebuntur. Postremo de illius consecrationē, cùm solenni Pontificis decreto inter cœlitates coli jussus est, quām paucissimis expediam.

Henricum sanctū gente Bojum, non Saxonem fuisse, primū ostēdit Adelboldus, seu Adelodus, (Athelboldus, Dietmaro) pontifex Trajectensis, Henrico secundo a consilijs & arcanis, cuius hæc sunt verba: *Tandem sic in ducatu vixit, quod omnibus placuit, ut de ducatu * sanlein transduceretur ad regnum; de * vexillo extolleretur in solum hereditarium. Hereditarium dicimus, quia, ut ab his, qui genealogias computare nouerunt, audiimus, à Karolo Magno ex parte patris decimam septimam; ex parte matris decimam sextam lineam propagationis tenebat. Dietmarus ejusdem scriptor Henricum satu regio natum canit.*

*Henricus scandit, postquam puerilia vicit,
Ardua virtutum, natus de stemmate Regum:
Huic pater Henricus Dux, & genitrix erat ejus.
Gisla suis meritis aquans vestigia Regis
Conradi patris Burgundia regna tenentis.*

Ergo ab utroque parente regiam dicit originem: cùm de patre, ex Carolinis ortus, ab matre, reginā Burgundionum. Qui natum ex gente Saxonum tradūt, referunt stemma ad Henricum Aucupem, & tres Othones Imperatores, itēmque tres Henricos Aucupis filios, nepotes, pronepotes hoc ordine nascendi:

Henricus

Henricus Auceps rex.

Otho I.	Henricus Othonis frater.
Otho II.	Henricus Rixosus Hezelo.
Otho III.	Henricus S. Imperator.

Sed mendosè: nam patris Henrici sancti tumulus, hoc epitaphio inscriptus Ratisponæ, apud sanctum Emmeramum ostendit Bojum, non Saxonem fuisse patrem:

*Henricus regis pater, & defensio legis,
Bauariae cultus, pius est hic duxque sepultus.*

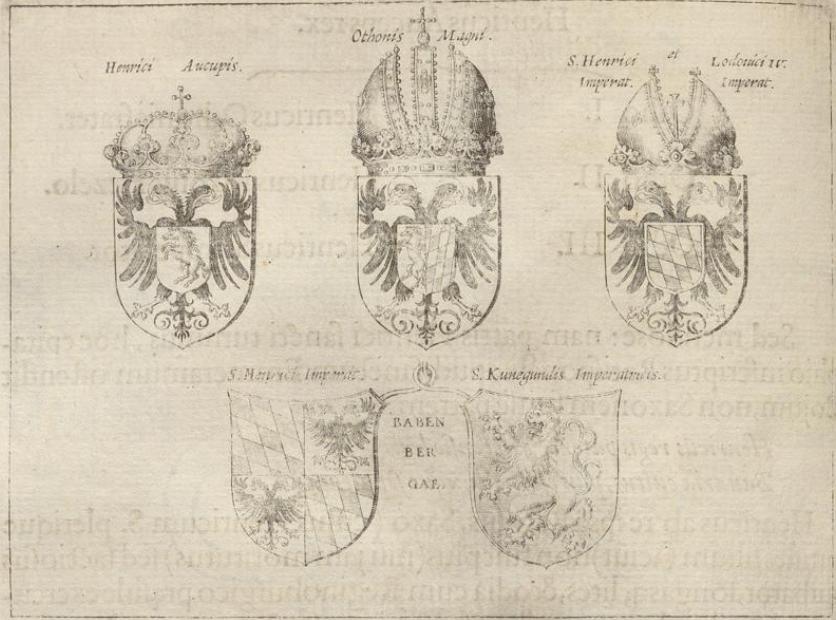
Henricus ab re ipsâ Rixosus, Saxo (cujus Henricum S. plerique omnes filium faciūt) non fuit pius (nisi jam moriturus) sed factiosus turbator, longāsq; lites, & codia cum Reginoburgico pr̄fule exercuit. Othonibus Imperatorib. refractarius, affectator imperii, proscriptus; nec Ratisponæ, sed in Saxoniâ Gandersheimij extinētus & humatus. Ex quibus conuincas erroris Reisnerum, duos Henricos miscentem, & hunc Rixosum Ratisponæ sepelientem. *Hic, inquit Dietmarus (agit de Henrico Hezelone, & Hezelonis filio) ultima patris suimet & aquiuoci (Hezelonis) monita, qui in Gandershaim obiit ac requiescit, memor seruans pectore, &c.* Gandershemum, seu Gandersheimum oppidum fuit Saxoniæ, cum nobili Cœnobio, in quo floruit Roswitha poëtria & religiosa virgo. Mausoléum ibidem fuit principum Saxoniæ. Gerberga id temporis antistita, Rixosi soror, ut auctor est Dietmarus. Pater autem S. Henrici verè pius, & pro sancto cultus. Nam ex Abudiaco pago, qui fuit Henrico Imperatore natale solum, singulis noctibus Ratisponam ad S. Emmerami ædem properauit, ibique in sellâ è saxo excisâ (quæ hodiéque visitur, & à me spectata est) quieuit, quoad fores templi panderentur. Docent idem signa gentilitia, Mausoléo ipsius affixa, patrem S. Henrici non fuisse Saxonem, sed Bojum. Abest equus, adsunt reticulati, & decussati rhombi Bojorum. Henricus Auceps rex in mediâ aquila signum gestauit V Vitichindæum, equum, inquam, exultantem. Henricus S. aquilam cum rhombis, sine equo, vt est, cùm in alijs, tum Babenbergensibus monumenris in hunc modum.

*Fabričius
Dietmarus
res.*

*Lib. v.
c. XXXIX.*

S Idem

DE S. HENRICO

Idem Archiepiscopi Treuirenses, & Moguntini è Saxonum stirpe oriundi factitärunt, cum ad crucem Treuirësis equum: eundem Moguntinus ad rotam adjungebat. Bruno verò Augustanus Antistes, germanus S. Henrici rhombos cum Augustani Episcopatus insignibus conjunxit, non equum. Sunt alia haud pauca discrimina diuersæ gentis, quæ Ioannes Saller, familiæ nostræ sodalis, apud summam ædem Ratisponæ Ecclesiastes, in syntagmate de stirpe S. Henrici adducit; quòd diuersi hujus & illius sint liberi; quòd Iuditæ duæ fuerint, alteraque Arnoldo malo (quamuis Helpidannus optimum appellat) nata, & Henrico Othonis M. fratri nupta, quibusdam parum laudata: altera S. Henrici auia, sancta matrona, de quâ Henricus S. in edicto: Quòd (monasterium inferius Ratisponæ) diuinæ memorie, auia nostra Iuditha olim in honorem Dei genitricis Mariæ à fundamentis in Abbatiam erexit: Quòd illa Saxonis conjunx maritum & Saxones concitariit ad occupandam Boicam terram, & justos hæredes excludendos: quòd vtriusque diuersi sint liberi: Quòd Henricus Imperator moriturus, prouinciam non Saxonibus commiserit: committendam aliqui, si Saxo fuisset, popularibus. Miratur Cario, quam obrem preterierit agnatos, ut putabat, suos, sed non erant agnati. Carionis verba infra post vitam S. Henr. p. 107 ci leges, quòd hic serius adscripta apprimi non potuerint. Quòd triginta duos Comites uno patre Babone Abenspergenfi natos singulos

los singulis dynastis & præfecturis donarit: Quod nuptias sororis Giselæ cum rege Pannorum Stephano in Schirensi castro gentilitio celebrarit: Ethoc genus alia multa, quæ ostendunt Henricū Norici & Carinthiæ principem, nūquam Saxonem fuisse. Quæ nos omnia & his multo plura in alium locum accuratiū expendēda rejicimus, haud ignari, dubias genealogiarum quæstiones parum ad acta morēque Sanctorum pertinere; neque tamen semper esse alienas. Hoc tantum hic voluimus in antecessum dare; minimè nescij, multa posse cōtrā adferri, quæ rem nonnihil dubiā reddant, vt nondum audeamus abrupte pronunciare, Henricū stirpe Bojū fuisse, non Saxonē, quanquā, vt dixi, propendo in eam partem, ut Bojum domo existimem. sed comperendino, & amplius pronuncio, donec liqueat.

Aspexit Henricus S. primam lucem anno Christi c. 10. LXXII. prid. Non. Maij, non Ratisponæ, ut Fabricius tradit, sed Abudiaci, ut Auentinus narrat, qui vicus est, & Castrum supra Ratisponam millia passuum decem, ad ripam Danubij, patre Henrico, Norici & Carantanorum regulo, matre Giselā Burgundionum regis filiā, Auo Bertholdo, pauo itidē Bertoldo, Arnoldi mali fratre, Abaudo * Luitboldo *C. C. 107. bello n- garsio pe- ruit. do præfecto Austriae, Arnulphi dynastæ, qui in Nortmannico prælio *IDCCCXCI *cedidit, filio, ut in hoc schemate vides.

ARNVLPHVS Comes, Arnulphi Cæsaris præfектus
militiæ in Nordmannico bello.

891.

Luitboldus Princeps, & Austriae tetrarcha.

907.

Arnoldus malns	Bertholdus, princeps Norici & Carinthiæ.
Juditha Henrici	Bertholdus princeps.
Saxonis vxor.	Henricus, princeps Noricoru & Carinthiæ
	Henricus S. Imperator.

Sacro fonte lustratus ab S. VV Wolfgango antistite Regino burgico. Morum & pueritiæ formatores habuit inclitos viros, Bernhardum præsulē Hildesheimensem, virū emendatæ vitæ: Burcardū Vangionē illū, cui postea decreti cælestes honores. S. VV Wolfgangū fama cælo terraq; notū, de quo quāuis ruditer Dietmarus ejusd. æui scriptor:

Nutrit præclarum UV Wolfgangus præsul alumnum,

Qui sequitur Dominum toto conamine Christum.

Qui me locus ferè dubiū reddit, an hic Henricus fuit etiam Hildesheimij eruditus. Est in S. VV Wolfgangi historiâ, ab Henrico prin-

S 2 cipe

DE S. HENRICO

cipe quatuor liberos ad S. VVolfgangum deductos, vtì cælestem ab illo doctrinā, pietatem & religionē haurirent, illūmque sanctissimū magistrum singulorum fortunā, statum, conditionē præsensisse, & Henricum quidem ab eo regem identidē appellitatū; Giselam sororem reginam; Brunonē Episcopū; Brigittam antistitā. Et sanè cuique sua postea fors rata fuit. Henricus & Rex & Imperator creatus est; q̄ ipsum illi VVolfgangus à morte per ænigma denunciauit, cùm visus est sibi Henricus, dum ad cineres defuncti præfulis supplices preces sterneret, multisque votis tutelæ se illius cōmendaret, sensisse repete, corām præsulē astare, juberetq; vtì vicinū tumulo parietē cōtemplatur, legerētque notas illic exaratas: scriptū erat: Post sex. Henricus vigil territus oraculo, nihil præ animi modestiā de imperio somniabat, quod è tēpestate Saxo omne nomen Christianū cum sumo imperio administraret, (quoniam sunt, qui regi jam creato ostentum demūm hoc factū post Othonis morte tradunt, quod mihi verisimile non videtur; nam facilè Henricus jam rex de imperatorio titulo adipiscendo poterat suspicari) existimauit sibi sextū inde diem fatalem fore, magnāmque vim pecuniæ in miseros partitus est. Cùm deinde præceptum animo diem saluus transiisset; sextum ab illo mensem designatum conjectit, rursumque per semestre in curā mortis obeundæ fuit. Cùm & illū mensem in columnis exegisset, sextum deinceps annum in expectatione mortis sanctissimè vixit, quo demum rex à proceribus impij, aut certè Augustus à pōtifice pñunciatus, tandem affecutus est vaticiniū sui magistri. sua quoq; reliquos fortuna, vtì docuerat VVolfgagus, posteris añis excepit: Bruno pōtifax Augustanus creatus. Gisela Toxo seu Toxidi Pañonum regi nupsit, nuptiæq; in castro Schirensi, pñente totā gente cognatā, solennes agitatæ. Brigitta in antistitā sacrarum virginum lecta. Ita Henricus pueritiam, adolescentiam, & juuentutem in summā vitæ innocentiā traduxit; ad quam rem, vtì solet, plurimū virtus & institutio VVolfgagi valuit. Fabricius inde aliiq; miscet acta Rixosi, cū actis pacatissimi principis ac parētis S. Henrici, q; pr̄fus diuersi fuisse videtur, cōq; à me distincti. Vbi Henricus ex Ephebis excessit, añosq; pubertatis exegit, matrimonio illigandū cēsuere parētes, à quo cū ob integrimū corporis florē, castāq; mentē, abhorreret, nec tamē animū apire, nec votis suorū repugnare auderet, admisit cōditionē, nobilissimāq; virginē Sifridi Palatini filiā (nō Rheni, vt Fabricius & Reisnerus, cōplurēsq; alij, pdidere, sed cōitis ad Mosellā, vnde Mosellani quoq; cognomēto dicti) in cōsortē regni accepit: quib. mox de tuēda virginitate vsuq; tori abstinentēdo, ad exēplū Virginis, ac magnē Dei matris cum Iosepho, & Pulcheriæ Auguste cum Marciano in omnē vitā cōuenit.

uenit. Inter hæc Otho III. imperio simul & vitâ defungitur. Henricus multis in Germaniâ Regulis tantæ spei imminentibus ab Heriberto Moguntino, (præsentibus, vt Adelboldus auctor est, Archiepiscopo Salisburgensi, Brixinensi, Herbipolitano, Ratisponensi, Argentinensi, Batauiensi, Frisingensi, Abbe Fuldenſi, aliisq; cùm præfulibus, tum dynastis plurimis) rex consalutatur, & Moguntiæ sub annū Christi c. 10. 11. v. 111. Idus Iunij sacro oleo imbutus cōsecretur. Competitores alij armis, alij conditionibus ad officium & ordinem redacti. Inter quos primores Echardus Othonis primi ex Ludolpho pronepos, Brunonis Pontificis pater. Sueuorū rector Hermannus. In Boijs Austrijs Tetrarcha Leopoldus, Ezo Palatinus ductâ Othonis III filiâ superbus, Dietericus Lotharingius, omnes in regnum intenti, sed spe frustrati. In Italiâ Ardoinus, seu Hartwigus, reclamante Arnulpho Mediolanensi pontifice rex proclamatus. Henricus non minus armis valuit, quam religione. Bella haud pauca, pleraq; tamen omnia secundo euentu geslit. Hermannum Sueuorum regulum ab armis coegerit ad asylum regiæ Clementiæ cōfugere. Mox ad easdem aras & Henricus Austrius Leopoldo natus, gente Bojus, domo Schierenfis supplex adrepit. Mouit inde in Italiam contra * Ardoinum, (non ipse tamen præsens, sed per duces) victusq; discessit, vt meminiisset se vinciri posse, magisq; certo Numinе, quam dubio Marte, & viribus niteretur. Eundem tamē postea Henricus fastu & victoriâ exultantem, armis exuit & regno, vt & ipse meminisset, multos hoc repente altius efferriri, vt grauiore mox ruinâ deuoluantur. Henricus inde Boleslaum Boënum bello petit, pulsoque & victo Iarimurum fratrem sufficit. Inde in Sarmatam Boleslaum Boëmo cognominem, mouit, ingentique prælio victum fugauit. qui mox projectis armis ad mitem Henrici ingenium appellauit, pacemque impetravit. Eodem euentu Balduinus Belgarum regulus occupatâ Valentia, Cæsaris vim armatus, & supplex Clementiam expertus est. Repetit Henricus Italiam, Augustusque Romæ festâ ceremoniâ acclamatus, & à Benedicto VIII. pontifice Maximo inauguratus Græcorum coloniam Trojam, ipso nomine ex omni priorum temporum infelicem obsidet; Græcorum hæc præsidio tenebatur, quam Imperator quarto post, quam obsederat, mense deditam funditus euertit, (vti nec in Asia Phryges, nec in Europâ Græci defendere nomen urbis & loci Trojae potuerint) totaq; Apulia in ditionem imperij recepta. Nullus bellorum finis: pacata Italiâ, turbarunt rursum Sarmatæ; iterum Boëmus armatur. Iam & Heneti, quos Vinulos, & Scelauos appellat, contra Deum, Diuoscq; insurgunt, templisq;

*Harebæ
gumalij
vocata

DE S. HENRICO

& sacris omnibus bellum nefarium indicunt. Immo & Saxo fuit, sed omnes Henrici virtus stravit, & parere docuit. Nullum narrandi modum faciam, si persequi stilo, omnia Henrici bella, prælia, victorias, coner. Ad religionem sanctissimi Imperatoris transeo, cuius causâ scriptioñem hanc potissimum suscepit. Eductus à puero Henricus nil nisi virtutem, & cultum aduersus Numen & omne cælum exercuit. Idemque & optimus Imperator, & fortissimus bellator, & religiosissimus Dei cultor exstitit, ut nec arma (quod instar prodigij est) officerent religioni, nec religio armis. Quin & sibi multò suppetias ferebant, cum in periculis Imperator saepius ad vota recurreret, nec interim laborem bellicum remitteret. Exemplo sit bellum Bohemicum, Sarmaticum, Vandalicum seu Sclauonicum, quod ope magis cælesti, quam humanâ confecit, ut Nonnosius, (nam hic vitæ auctor apud Canisium & Gretserum existimatur) tradit, cuius verbalibet hic ponere, quamuis parum culta, pia tamen & religiosa.

*Congregato itaque exercitu, contra prædictas nationes aciem direxit. Et facti
Imperator
eius se
gladio s.
Adriani.
Psal. 34.*

qui pro reliquijs multo tempore ibi seruabatur, accepit. Quo accinctus, ex toto corde suo clamauit & dixit: *Iudica, Domine, nocentes me, expugna impugnantes
me, apprehende arma & scutum, & exurge in adjutorium mihi. Inde progressus,*

*Vero ob-
stringens se
castra metatus est in campo, ubi Merseburgensis Ecclesia sita est, & videns locū
reparandi desolatum, & in nihilum redactum, ingemuit, & ait: Beate Laurenti Martyr
Ecclesiam Mersebur.
gensem.*

*Christiane religioni subjugauero, hunc locum desolatum tuo nomini consecratum,
diuina fauente gratia, in pristinæ dignitatis statum reformabo. Ut vero principes
Poloniae & Boemiae, ceterarumque Sclauicarum gentium primates Romanum
Imperatorem cum exercitu ad debellandos eos aduenire cognoverunt: innumerabilis multitudo collecta, in bellum eiobiam processerunt. Quod regi pio perspec-
culatores suos citò innotuit, & sicut in omnibus suis angustijs solebat, ad orationis*

*S. Henr.
eius confu-
git ad pre-
ces.
B. Adriano Martyribus, se, sumque exercitum protegendum cum summâ devo-
tione commisit. Et cum omnes perceptione corporis, & sanguinis Domini confortati
fuerint, ad locum certaminis venerunt. Vbi cum rex beatus verbi exhortatorijs
ad viriliter agendum singulorum animos erexit, videns innumerabilem aduer-*

*Psal. 78.
fariorum multitudinem, clamauit ad Dominum, & ait: Deus, qui conteris bella
ab initio, eleua brachium tuum super gentes, qui cogitant seruis tuis mala. Disper-
ge illos in virtute tua: & destrue eos protector meus. Pone illas ut rotam, & sicut
operator
Martyres stipulam ante faciem venti. Hæc dicens, aperti sunt oculi ejus, & vidit glorioſos
exercitum
antecedē.
263.*

*Martyres, Georgium videlicet, Laurentium, Adrianum, cum Angelopercutiente,
exercitum*

exercitum suum præcedentes: & hostium cuneos ad fugam propellentes. Et sicut exercitus Senacherib ab Angelo percutiente contritus est, & periret: ita & omnis barbarorum ista multitudo per virtutem Dei conterrata, projectis armis, sine e*ffigie*^{victoriae} fusione sanguinis Christianorum, fugæ præsidium quæsivit. Quo viso rex sanctus, eleuatis oculis, & manibus in calum, benedixit Deo cali, & ait: Benedico te rex *Gratiarum*^{ad te pro} cali & terræ, qui superbis resistis, & humiliabis das gratiam: qui custodis diligenter teste, & glorificatus es in gentibus, propter datam nobis de caelo victoriam. *Victis*
ergo barbaris, & quæ ad futuram pacem prodeſſe poterant, firmissima pactione
ſtabilitis, vir beatus cum suis in ſua redierunt cum pace, glorificantes & laudan-
tes Deum, qui ſaluat ſperantes in ſe. Burgundiones etiam diuinitus vicit.
Eluxit ejusdem quoque pietas & clementia in obſidio Trojæ, cum
defensorum pertinacia, & injurijs laceſſitus, sanctiſſime jurauit, ſe
vrbem à fundamentis exciſurum, ciuēſque omnes neci daturum;
agmine tamen infantium pro deprecatorib. miſſo flexus, omnibus
ignouit, quod nos his verbis ex Glabro alibi denarrauiimus.

Sed plenum affectus & dulcium lacrimarum illud eſt, quod *Anna ſane*
Glauber de S. Henrico Imperatore Trojam Apuliae tum urbem, à Gre-*Ga, cap. 14o*
cis quondam conditam, obſidente exponit, ego ex Glabro. Impe-*pag. 162o*
rator receptis alijs Apuliae ciuitatibus, à Græcis occupatis, ad Trojam
exercitum admouit. Ciues ſpe ſubſidiij à Basilio Græcorum Impera-
tore ſubmittendi, obſidionem ad quartum menſem non ſine forti-
tudinis laude ſuſtinuerunt, interimque Imperatori non raro clades
magnas intulere: machinas aggeribus admotas, per noctem inje-
ctis ignibus corruperunt, ſubitisque eruptionibus non paucos con-
ciderunt; ut irritatus Imperator jurarit, ſe, quotquot arma ferre poſ-
ſent, imò qdquid stirpis in vrbe virilis eſſet, in furcas aeturū, tecta in-
cendio valſaturum, totamque ciuitatem ſolo aquaturum. Instau-
ratis machinis, & crudo corio tectis, ne ignem conciperent, arctius
premere coepit obſeffos; qui ſperatis diu auxilijs, tandemque despe-
ratis, Imperatoris iras veriti, quo ſe verterent non habebant. Tan-
dem in deditioне ſalutem ultimam experiuntur: legationem inſtituunt,
qualem raro ſeculis præteritis inuenies. Religiosum virum
habitu Monachi rogam, ut Ducem ſe legationis præbeat, crucem
geſtet: huic quidquid in vrbe pueritiae erat, ac propè infantiae, certo
ordine adjungunt. Praet ille, ſequitur agmen puerorum, caſtra in-
grediuntur, clamant omnes lacrimabili gestu: Domine miserere.
Cumque vox aures jam Imperatoris feriret, quæſiuit, quid inſolens
haec ſibi vellet vociferatio? cernit paruulos, illacrimat; cumque mi-
ſericordiam ejus implorarent, & ciuitati pacem precarentur, remifit
exercitum infantium, omnibus armis fortiorum, in urbem. Et no-

S 4 uit ille

DE S. HENRICO

uit ille, inquit, cardiognosta Deus, ciues impios & perduelles, causam potius horum necis, quā m̄ me esse. Obsessi cūm animum Imperatoris permotum, sed nondum flexum & exoratum cognoscerent, admouendos eosdem illi arietes, vel agnos potius putauerunt; posterōque die, cum eodem cultu, cantūque ad Imperatorem allegarūt. Imperator simul ac innocentium voces audiuit, vltro surrexit, & progressus ē tabernaculo ad spectaculum, vbi puerorum innocentiam vidit, in illas Domini voces, vt erat religiosissimus, erupit: Misereor super turbam: oblitusque injuriarum, pacem ciuib⁹ hac lege dedit, vt si sibi indulgeri vellent, eam murorum partem, quā molibus illius bellicis erat objēcta, ipsi vltro demolirentur; quā absque morā dejectā, iussi principes, ad Imperatorem, datā publicā fide, se sistere; prompti ad genua ejus procubuēre, quibus, (pacis obfidibus acceptis) imperauit, vt euerſam moēnū partem instaurarent, pacēque compositā, obsidionem soluit.

Iam quid Imperator non contulit Ecclesiæ Babenberensi apud Variscos, vbi pontificiam sedem à fundamentis excitauit, omnique suo patrimonio, quod ab Othono Imperatore acceperat, impertito, locupletauit, cūm ipse studio seruandi pudoris, improlis Christum ex aſſe hæredem scripsit, vt̄ vicissim, & ipse cum Christo cohæres æternū cælo regnaret. Floret is Episcopatus etiam hodie, nupérq; Ioannes Godefridus illustrissimus, optimus & religiosissimus pontifex, Societati nostræ illuc euocatę domicilium & Muséum collocauit. Instaurauit idem Imperator, & alios Episcopatus per Pannonū, Henetorum, Saxonum, Alsatarum, aliorūque Germaniæ populi-
rum per incursionses barbarorum grauiſſimè affictos, inter quos fu-
ere Martiburgianus, & Hildesheimensis in Saxoniā; Misnensis apud Eudosios in Misniā; Argentinensis in Alsatia; Parthenopolitanus in Marchia. Omitto Beneuentanum Cœnobium, in Italiam conditū:
regiam munificentiam erga S. Petrum Romæ; erga S. Benedictum Cassinatem, quorum syllabum Leo Ostiensis texuit. Cluniaci sub
rem diuinam Diadema regium gemmis & auro cultissimum S. Pe-
tro consecrauit. Sensit denique Henrici liberalitatem (cuius pluri-
mæ & signatæ tabulæ paſſim leguntur) tota Germania, Italia, Panno-
nia, quam Gisalā ſorore Toxo in torum legitimum data, vna cum
rege, quem sanctum poſtea Stephanum dixere, ad Christi cultum
traduxit. Ejusdem religionis autor fuit Sclavis. rem denique Chri-
ſtianā longē latēque propagauit, vt̄ non tam rex Germaniæ, quām
doctor dici poſſit. Iam caſtimonia illius ſupra omnia exempla eſt,
nec habet niſi vnicum in Oriente Marcianum, & Pulcheriam Augu-
ſtos,

stos, qui id primum ausi sunt, in regiâ licentiâ tentare, vt in medijs aulæ delicijs, tanquam extra aulas, in solitudine positi, vellent Deo puris corporibus litare. Sed Marciandum Pulcheria jurejurando, ne deuotam se cælo contingere, adegit: Henricus & Cunegundis spōte animi Deo, de corpore suo thus virginitatis adoleuere: Nec minūs sancte custoditus ab vtroque pudor, quām signatus; quod ex candardi ferro à Cunegunde nudis vestigijs, & illæsis calcato patuit, cùm regiæ virginis existimatio in discrimen suspicionis, malâ dēmonis arte, incidisset. Quo attonitus Imperator prodigo, suspicionem omnem ex animo deleuit, & moriturus Augustam, vocatis propinquis, cum hoc elogio reddidit; *qualem accepi, talem reddo; virginem dedisti, virginem recipite.* Nec minūs ipse sanctus castusq; , atq; imperatrix fuit. Omitto hīc claudicationis, stateræ, & calicis aurei in morte visi, calculi, morbi, aliisque apud antiquos scriptores, & membranis Babenbergensibus notata miracula; nō quòd ea, quemadmodum profanissimi quidam, & ab omni Numine, veraque religione deserti, somnia credam; dormiant illi somnum suum, & nobis fidem cum pietate relinquant; sed quòd plura sint, (præsertim quæ post Imperatoris mortem sunt prescripta) quām vt hic percensi comodè possint, & singulari volumine nuper ab nostro Gretsero comprehensa legantur. Quæmeres etiam breuiorem facit, præsertim in Cunegunde & Othono. Sed Henrico vindiciae fuerunt scribendæ, vt origine Bojum, non Saxonem fuisse (caussâ tamen cum ultimâ sententiâ ampliatâ) ostenderem, quamvis apud Deum non sit Iudæus vel Græcus, sed omnes vnum in Christo I E S V. His ergo Henricus præclaris, & immortalibus operibus editis, famaque inclitus, ab mortali & perituro regno ad cælestē & imortale imperium tandem est profectus. Vixit annos quinquaginta duos, regnauit quatuor & viginti, imperauit vndecim. Conditus Babenbergæ, & illustri Maufoléo cultus, ac tandem propter ingentem miraculorū vim ab Eugenio III. anno c 10. CLII (centesimo vicesimo octauo post anno) in censu beatorum collocatus.

Interim tu SALVE IMPERATOR O. M. BOIORVM SIDVS, GERMANIAE SOL, ALTER CONSTANTINVS, ALTER THEODOSIVS, ALTER MARTIANVS, RELIQVIS MAIOR, SANCTIOR OMNIBVS: CIVIVM AMOR, HOSTIVM TERROR, CHRISTIANI NOMINIS APVD PANNONAS CONDITOR, VBIQVE PROPVGNATOR, EXEMPLVM ÆVI, CASTIMONIA VIRGINIBVS, RELIGIONE PONTIFICIBVS, RELIQUA VITA CVNCTIS.

Agnoscunt sanctitatem Henrici etiam ab omni sanctitate Romanæ fidei alieni; vnius dodecastichon subscribam.

Felix

DE S. HENRICO IMPERATORE.

Reisnerus
in iconibus
Saxonum.

Felix militia, vita castisque priusque,
Sumptibus erexit splendida fama meis.
Fratres edomui Cunigunda conjugis ambos:
Flandria quando subit capta, Metisque jugum.
Sarmaticam fudi junctum cum gente Boemum:
Christiadum docui Pannonia regna fidem:
Quando soror Stephano datur uxor Gisela Regi:
Cumque Saracenis arma cruenta tuli:
Quid Frisios, Henetosque loquar, vicosque Pelagos?
Cælitis hinc nomen pro pietate fero.
Magna fuit gentes bello frenasse superbas
Gloria: sed major fama, fuisse PIVM.

LIB. IV.
p. 150.

Adde ad signum hoc fol. 103. verba Carionis. Henrico S. mortuo, Imperium Occidentis & Bauaria desierunt esse apud stirpem Saxoniam Henrici Aucupis, reuolutum ad Francos. Bauariam Imperator concessit Henrico nepoti ex fratre conjugis Cunegundae e Lotharingia Mosellana, et si superessent agnati Principes, qui in Saxonia amplis regionibus dominabantur titulo Marchionum Saxonie. Erant enim Henrico Bauaro Ottonis Primi fratri nati Henricus Hecelo, Sancti pater, qui in Bauaria principatu succeſſit, & Bruno Marchio Saxoniae, cuius filius Bruno Cognominem filium & Ludolphum reliquit. Ludolpho filiis fuerunt Bruno, Ecberius Ultimi Ecberti pater, & Otto dominus terrarum ad Visurgin propè Vuestualiam, qui ab Henrico quarto Bauariam recepit. Sed ob conſpirationem factam in Imperatorem, iterum excusus Henrico Craſſo, seu pingui filio comitatuum in Ringelheim cum dominio terrarum ad Visurgin reliquit, ut dicatur. Sed Henricus Sanctus hos testamento præteriit. Id vel persuasum conjugi, vel ob preſtitam in bellis operam factum esse ratiocinor. Non recte verique ratiocinatus est Cario. neque enim ob eas cauſas Henricus testamento præteriit Saxones, quas Cario narrat; sed quod Saxones non essent e stirpe Henrici, nec Henricus e Saxonum gente, duceret genus: Non repugno tamen Cunegundis fratri concessum principatum Bauariæ vel ob preces Augustæ, vel ob nauatam in bello operam.

S. CHVNE.